

Gál Csaba ny. mk. ezredes:

NEMZETKÖZI KATONAI ÉS HADITECHNIKAI SZEMLÉ

A NÉMET FORGATÓKÖNYVEK

A *Der Spiegel* információi szerint német katonai tervezők elemezték, hogy milyen hatással lenne az ország biztonságára az, ha az Európai Unió 2040-re felbomlana.¹ A forgatókönyv szerint addigra már több ország követte Nagy-Britannia példáját, és elhagyta az Uniót. E folyamat következtében „egyre rendezetlenebb világ” köszöntött be Európában. A változások, vagyis az Európai Unió meggyengülése eredményeként jelentősen átalakult Németország és Európa biztonságpolitikai környezete, helyenként káosz uralkodik, illetve konfliktusok alakultak ki. Ez a forgatókönyv egyike annak a hat potenciális lehetőségnek, amelyek a német tábornokok szerint az elkövetkező 23 évben az országot biztonsági kihívások elé állíthatják. Egy másik forgatókönyv szerint egyes közép- és kelet-európai országok egy „keleti blokkba” tömörültek, feltehetően Oroszország növekvő befolyása eredményeként. Más forgatókönyvek szerint az európai országok az „állami kapitalizmust” és a globalizáció megállítását tűzték ki célul. A német Védelmi Minisztérium egy illetékese szerint a Stratégiai Perspektíva 2040 elnevezésű tanulmány „robusztus előrejelzéseket” fogalmazott meg, de nem határozta meg az egyes forgatókönyvek bekövetkezésének valószínűségeit.

2017-BEN JELENTŐSEN NŐTT NÉMETORSZÁG KÖZEL-KELETI FEGYVEREXPORTJA

A német ellenzék támadja a kormányt a Szaúd-Arábiába és Egyiptomba irányuló fegyver-exportja miatt, mert véleménye szerint az hozzájárul a jemeni konfliktus elhúzódásához és a civil lakosság elleni támadásokhoz is.² A 2017. július–szeptember időszakban Szaúd-Arábia 147 millió euró értékben vásárolt német hadfelszerelést, ami az előző év hasonló időszakához hasonlítva háromszoros növekedést jelent. Egyiptom esetében az összeg 298 millió euró, ez pedig hatszoros növekedés. E számokat a szövetségi kormány az ellenzék kérésére hozta nyilvánosságra.

¹ <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/11/06/german-army-plans-break-european-union-war-game-scenario/> (Letöltés időpontja: 2017. 11. 08.)

² <http://www.janes.com/article/75751/germany-records-swift-rise-in-defence-exports-to-the-middle-east> (Letöltés időpontja: 2017. 11. 16.)

A NÉMET LÉGIERŐ AZ F-35 TÍPUSÚ REPÜLŐGÉP BESZERZÉSÉT TÁMOGATJA

A német légierőnél rendszeresített Panavia Tornado típusú repülőgépek lecserélésére a tervek szerint 2025–2030 között kerül sor, ezért a Luftwaffe illetékesei már keresik az utódját.³ Az új típussal szemben támasztott főbb követelmények: legyen ötödik generációs, az ellenség minél később vagy egyáltalán ne észlelhesse, nagy távolságból azonosíthassa a célpontját, majd minél hamarabb célba vehesse. A Védelmi Minisztérium által vizsgált több lehetséges típus között ott van az F-35 is, amely szerepel a nemzetközi piac kínálatában, jelenleg néhol a rendszeresítése zajlik, és számos ország rendelt már belőle. Németország korábban az Airbus egyik leányvállalatát bízta meg azzal, hogy határozza meg, milyen követelményeknek kell megfelelnie egy új repülőgéptípusnak. A Tornado 2030-ra tervezett végleges kivonása, illetve az új típusra történő teljes átálláshoz szükséges öt év miatt azonban már nincs idő arra, hogy 2025-ig megtörténjen egy új típus kifejlesztése és legyártása, ezért végül olyan döntés született, hogy a már kifejlesztett repülőgépek közül kell választani. Az Eurofighter tervezésének kezdetétől az első repülőgép hadrendbe állításáig 25 évre volt szükség.

TÖBB SZÁZ BRIT TÉRT HAZA AZ ISZLÁM ÁLLAM HARCOSAI KÖZÜL

A brit Titkos Hírszerző Szolgálat (SIS⁴) egy jelentése szerint a nyugati országok közül Nagy-Britanniába tért vissza az Iszlám Állam legtöbb volt harcosa.⁵ A jelentés szerint a kiutazott 850 brit állampolgár közül az elmúlt öt évben már legalább 425 fő hazatért. A Szíriából és Irakból hazatért mintegy 400 fő közül a bíróságok csak 54-et ítélték el. Törökországba ez idő alatt mintegy 900, Tunéziába 800, Szaúd-Arábiába 760 volt harcos tért vissza. Németországba mintegy 300, Franciaországba 271 fő tért haza a közel 2000 kiutazottból. A török hatóságok 1100 főre teszik azoknak a brit állampolgároknak a számát, akik valószínűleg tervezték, hogy az országon keresztül a szomszédos Szíriába utaznak. Az Iszlám Állam brit harcosai közül több mint százan estek a harcokban, így még mintegy 350 brit állampolgár sorsa ismeretlen. Egy kutatás szerint több mint 110 országból körülbelül 40 ezer személy utazott a térségbe azzal a céllal, hogy csatlakozzon a terrorszervezethez. Egy friss értékelés szerint mintegy 5600 külföldi dzsihádistá hagyta el a szervezetet. Egy részük csalódott benne, mások nyugati országokban akarnak merényleteket végrehajtani.

A BRIT LÉGIERŐ INFORMÁCIÓBIZTONSÁGI SZAKEMBEREKET KERES

A brit Királyi Légierő vezetése információbiztonsági szakemberek toborzásába kezdett.⁶ Feladatuk az lesz, hogy határozzák meg a légierő repülőgépein rendszeresített számítástechnikai berendezések sebezhetőségét egy külső hackertámadás esetén, mert a jövőben várhatóan

³ <http://www.janes.com/article/75511/germany-declared-preference-for-f-35-to-replace-tornado> (Letöltés időpontja: 2017. 11. 08.)

⁴ Secret Intelligence Service.

⁵ <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/10/24/british-isil-fighters-have-return-home-western-country/> (Letöltés időpontja: 2017. 11. 08.)

⁶ <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/10/23/raf-recruits-cyber-experts-probe-planes-weaknesses/> (Letöltés időpontja: 2017. 11. 08.)

egyre gyakrabban kerülhet arra sor. A korszerű repülőgépek jelentős mértékben támaszkodnak az online rendszerekre, kapcsolatban vannak egymással és a földi rendszerekkel is. Az ilyen rendszerek viszonylag könnyen sebezhetőek a jól képzett hackerek által. A légi erő új repülőgéptípusa, az F–35B a korábbi repülőgépekhez képest sokkal nagyobb adatforgalmat fog bonyolítani, a különböző rendszereket több mint 8 millió sornyi szoftver kód irányítja. Az információbiztonsági szakemberek feladata lesz annak biztosítása is, hogy az alapvetően műholdas kapcsolatokat használó nagyobb méretű pilóta nélküli repülőgépek is megbízhatóan hajtsák végre feladataikat, valamint külső beavatkozással ne vehessék át irányításukat.

HÁNYAN HALTAK MEG TERRORTÁMADÁS KÖVETKEZTÉBEN AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁGBAN?

Andrew Parker, a brit Biztonsági Szolgálat⁷ főigazgatója október közepén a nyilvánosság előtt beszélt az Egyesült Királyságot fenyegető terrorveszélyről és az eddigi veszteségekről.⁸ Megállapítása szerint a dzsihádisták folyamatosan készülnek merényletek végrehajtására, mint azt a 2017-ben elkövetett és tervezett, de megghiúsított terrortámadások száma is bizonyítja. Az utóbbi évek támadássorozatai ellenére viszonylag kevés volt az áldozat. 2010–2017 között 49 személy halt meg az Egyesült Királyságban terrortámadásokban, 2000–2017 között pedig 126. Az 1985-től 1999-ig terjedő 15 év alatt az áldozatok száma 1094, az 1970–1984 közötti hasonló időszakban viszont 2211 fő lett a terroristák áldozata. A terrorizmussal kapcsolatba hozható legnagyobb veszteség 1988-ban volt, amikor 372 személy halt meg, ebből 270 volt a Lockerbie térségében lezuhant PanAm légitársaság egyik járatának az utasa. Az észak-írországi terrortámadások 1970-től nagyon sok terrorizmussal kapcsolatba hozható áldozatot követeltek. Észak-Írországból a legtöbben – 353 fő – 1972-ben estek a terror áldozatául, abban az évben az Egyesült Királyságban az áldozatok száma 368 volt. 1970-től összesen 3395 fő halt meg terrortámadásban az ország területén.

KÍNA JAVÍTANÁ KATONAI KAPCSOLATAIT NAGY-BRITANNIÁVAL

Október elején a kínai 26. haditengerészeti csoportosítás két 54A típusú fregattja (FFG–577 és FFG–578) tett látogatást a londoni Dockland kikötőben.⁹ A két kínai hajó európai körutat tesz, előzőleg Hollandiában és Belgiumban már kikötöttek. Kínai hadihajók először látogattak el Nagy-Britanniába, és ebből az alkalomból Kína londoni nagykövete jelezte, hogy országa szorosabb katonai kapcsolatokat szeretne Nagy-Britanniával a világbéke megerősítése érdekében. A két ország illetékesei tárgyaltak a két haditengerészeti együttműködésének folytatásáról az Arab-tengeren a kalózkodás ellen, valamint humanitárius katasztrófák esetén. Mindkét hajó 2015-ben állt szolgálatba, egy 25 darabos hajóosztály 18. és 19. tagja.¹⁰ Az osztály hajóinak alapvető feladata nagyobb hajócsoporthozjárások kísérése és légvédelme, de alkalmasak tengeralattjárók elleni harcra, valamint felszíni célok ellen is bevethetőek. A fregatt maximális vízkiszorítása 4053 t, hossza 134 m, személyzete 165 fő. Fedélzetén egy Ka–26 típusú helikopter települ, főbb fegyverrendszerei: egy 76 mm-es

⁷ Security Service (MI5).

⁸ <http://www.telegraph.co.uk/news/0/many-people-killed-terrorist-attacks-uk/> (Letöltés időpontja: 2017. 11. 08.)

⁹ <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/10/03/china-calls-closer-military-ties-britain-warships-visit-london/> (Letöltés időpontja: 2017. 11. 08.)

¹⁰ http://www.military-today.com/navy/type_054a_class.htm (Letöltés időpontja: 2017. 11. 17.)

ágyú, két 7×30 mm-es gépágyú, 32 légvédelmi rakéta, 2×4 hajó elleni robotrepülőgép és 2×3 vetőcső tengeralattjáró elleni torpedók indítására. A brit Királyi Haditengerészet egy hajója várhatóan 2018 folyamán vizionlátogatást tesz egy kínai kikötőben útban a Csendes-óceán felé, ahol feladatot fog végrehajtani.

INDONÉZIA KATONAI RENDELTETÉSŰ MŰHOLDJÁNAK A SORSA EGYELŐRE BIZONYTALAN

2016 júniusában az indonéz Képviselőház katonai, hírszerzési és külügyi kérdésekkel foglalkozó bizottsága mintegy 850 millió dollárnyi összeget hagyott jóvá a haderő számára egy katonai rendeltetésű műhold beszerzésére.¹¹ A cél egy hangot, videókat és adatokat továbbító kommunikációs műholdnak a keleti hosszúság 123 fokán rendelkezésre álló geostacionárius Föld körüli pályára juttatása volt. Az adott pozíciót korábban az ázsiai mobilhálózat működését szolgáló Garuda-1 műhold foglalta el, de meghibásodása miatt a pozíció felszabadult. Az indonéz kormány megbízta az Avanti Communications Group vállalatot, hogy juttasson el ideiglenes műholdat az adott pozícióba, hogy azt Indonézia elfoglalja és így megtarthassa. Pénzügyi nehézségek miatt azonban az ország nem tudott fizetni a vállalatnak, így kérdéses, hogy az Airbus Space and Defence által legyártandó katonai műhold 2019-ben tervezett pályára állításáig Indonézia az adott pozíciót megtarthatja-e. Időközben az indonéz haditengerészet nagyobb hajói közül négyet felszereltek a műholdas kommunikációhoz szükséges antennákkal és egyéb eszközökkel, hogy javítsák a haditengerészet műveleti képességeit. Saját műhold nélkül viszont ez a kommunikáció nem működik.

SVÉDORSZÁG A PATRIOT RAKÉTARENDSZERT VÁLASZTOTTA

November elején svéd illetékesek bejelentették, hogy az ország a Patriot rendszerrel fogja megvalósítani a repülőgépek és a ballisztikus rakéták elleni védelmét.¹² A döntés megfelel annak a stratégiai döntésnek, amelyet az ország vezetése 2015-ben hozott: el kell kerülni a regionális biztonság degradálódását, és fejleszteni kell a haderő műveleti képességeit. A Védelmi Minisztérium nem közölt részleteket a megállapodásról, de a katonai beszerzésekkel foglalkozó testület szerint mintegy 10 millió koronás – 1 milliárd eurós – üzletről van szó. Az amerikai Patriot választása összhangban van a két ország között 2016-ban kötött megállapodással, melyben a felek elkötelezték magukat a katonai kapcsolatok fejlesztése mellett. Az Amerikai Egyesült Államok vezetése szeretné elérni, hogy szövetségesei minél nagyobb mértékben részt vegyenek a nyugati értékek és érdekek védelmében. Az amerikai rendszer versenytársa a francia–olasz Aster 30 SAMP/T¹³ rakétarendszer volt. A svédek a szintén amerikai Hawk rakétarendszert fogják leváltani a Patriot rakétákkal 2020 és 2025 között.

¹¹ <http://www.janes.com/article/75512/indonesia-s-military-satellite-project-uncertain-after-missed-payment> (Letöltés időpontja: 2017. 11. 08.)

¹² http://www.spacedaily.com/reports/Sweden_picks_US_Patriot_missile_system_over_European_rival_999.html (Letöltés időpontja: 2017. 11. 08.)

¹³ Sol-air moyenne portée terrestre – felszín-levegő osztályú, közepes hatótávolságú, szárazföldi telepítésű.

KRÍM KÉSZEN ÁLL REPÜLŐGÉP-HORDOZÓ HAJÓK ÉPÍTÉSÉRE

Szergej Akszanov krími vezető szerint a kercsi Zaliv hajógyár alkalmas bármilyen osztályú hajó, így repülőgép-hordozó megépítésére is.¹⁴ Külföldi – görög, olasz, szlovák és ugandai – újságírókkal találkozva elmondta, hogy a félsziget keleti partján, az Azovi- és a Fekete-tengert összekötő Kercsi-szorosnál, szélvédett öbölben van a Zaliv hajógyár 375 m hosszú szárazdoka, amely „a legnagyobb az Oroszországi Föderációban”. A gyár területe több mint 140 hektár, az egyik legnagyobb Kelet-Európában. A kercsi hajógyárban két hajó-összeszerelő technológiai sor van. A szovjet időkben szupertankereket, Burevesztnyik-osztályú fregattokat építettek itt. 2015–2016-ban elkezdtek két, várhatóan Vaszilij Bikov-osztályú járőrhajó, valamint egy Karakurt-osztályú korvett építését.

OROSZORSZÁG RÉSZT VESZ MINDEN THAIFÖLDI KATONAI TENDEREN

Az Oroszország nemzetközi katonai-technikai együttműködését koordináló szervezet igazgatóhelyettese, Mihail Petuhov szerint országa indulni szándékozik Thaiföld minden tenderén, amely katonai eszköz beszerzését célozza.¹⁵ Szeptemberben Thaiföld harci helikopterek beszerzésére irányuló tendert hirdetett. Petuhov bejelentette, hogy az orosz Roszobronoeksport, az állami fegyverexportot végző vállalat Ka–52 és Mi–35M típusú helikopterekkel vesz részt a tenderen. A november elején tartott thaiföldi védelmi és biztonsági kiállításon a két ország képviselői két Mi–17V–5 szállítóhelikopternek a thai haderő részére történő leszállításáról írtak alá szerződést, azzal a kiegészítéssel, hogy később egy nagyobb mennyiség leszállítása is megtörténhet. A Kamov Ka–52 Alligator (Hokum B) nagy manőverezőképességű felderítő- és harci helikopter erős támadó fegyverzettel rendelkezik, forró klimatikus viszonyok és hegyvidéki terepen történő alkalmazásra is megfelelő, üzemeltetése viszonylag egyszerű. A többfeladatú Mil Mi–35M a Mi–24V harci helikopter módosított változata.

A FÜLÖP-SZIGETEK ELNÖKE KÖSZÖNETET MONDOTT PUTYINNAK

Rodrigo Duterte, a Fülöp-szigetek elnöke személyesen mondott köszönetet Putyin elnöknek, amiért Oroszország még időben haditechnikai eszközöket szállított az ország harcban álló fegyveres erői számára.¹⁶ A két elnök találkozására az APEC-országok¹⁷ vezetőinek 2017. november 6–11. között Vietnamban tartott találkozásán került sor. Szergej Sojgu orosz védelmi miniszter szeptemberben először látogatott a Fülöp-szigetekre, amely az Amerikai Egyesült Államok szövetségese. A látogatás alkalmával katonai teherautókat és több ezer Kalasnyikov-gépkarabélyt adott át Duterte elnöknek, aki jelezte, hogy a jövőben további haditechnikai eszközöket fog vásárolni Oroszországtól. Elemzők szerint ez volt az első orosz fegyverszállítás a szigetállamba. A gyengén felszerelt Fülöp-szigeteki hadsereg októberben

¹⁴ http://in24.org/technology/29346?utm_source=warfiles.ru (Letöltés időpontja: 2017. 11. 08.)

¹⁵ <https://sputniknews.com/military/201711071058872395-russia-thailand-tenders-military/> (Letöltés időpontja: 2017. 11. 08.)

¹⁶ http://www.spacedaily.com/reports/Philippines_Duterte_thanks_Putin_for_weapons_aid_999.html (Letöltés időpontja: 2017. 11. 12.)

¹⁷ Asia-Pacific Economic Cooperation – az ázsiai és a csendes-óceáni térség országainak gazdasági együttműködése.

jelentette be, hogy befejeződtek a harcok az ország déli részén, miután felszabadították az Iszlám Államhoz hű fegyveresek által megszállt Marawi várost. Duterte elmondta Putyinnak, hogy először az Amerikai Egyesült Államokhoz fordult fegyvervásárlási igényével, de ott a Kongresszus és az elnök közel azonos „súlyúak”, így nem egyszerű az üzletkötés. Az Oroszországtól vásárolt fegyverek korszerűek, azokat a különleges rendőri ezred kapta meg, fontos szerepet játszottak a harcok befejezésében. Várhatóan több ilyen eszköz beszerzésére kerülhet sor.

SZÜKÜLNEK A BRIT HADERŐ KENYAI KIKÉPZÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

Uhuru Kenyatta kenyai elnök megtiltotta a brit haderő tagjai számára, hogy gyakorlatokat hajtsanak végre magánkézben lévő földterületeken.¹⁸ A brit katonák eddig minden évben a Kenya-hegytől északra fekvő Laikipia régióban 11 magánkézben lévő területen gyakorlatoztak, ami a kenyai gazdaságnak évi 58 millió font bevételt jelentett. Laikipia helyett a kenyai fél felajánlotta Samburu térségét, amely kissé északabbra van az eddig használatosnál, és amelyet a kenyai hadsereg is használ. Samburu térségében a terep száraz és lapos, míg Laikipia területén a domborzat változatos, és sziklás körzetek is vannak. A két terület így kiképzés szempontjából különböző. Brit katonák már 1945 óta gyakorlatoznak az országban, de az utóbbi években a kenyai belpolitikai problémák és a két ország közötti növekvő feszültségek kihatnak a katonai együttműködésre is. A kétoldalú kapcsolatok alakulását jelentősen befolyásolja, hogy Nagy-Britannia még Kenyatta 2013-as első elnökké választása előtt támogatta a Nemzetközi Büntetőbíróság eljárását az elnök és helyettese ellen. Őket bűncselekmények elkövetésével vádolták egy korábbi elnökválasztás után, 2007-ben kitört erőszakhullámmal kapcsolatban, amely legalább 1300 ember halálát okozta és 500 ezren elmenekültek lakóhelyeikről.

REKORDTERMÉS AFGANISZTÁNBAN

Az ENSZ értékelése szerint Afganisztán ópiumtermelése 2017-ben rekordot döntött, ami feltehetően erősíti a terrorrevékenységet és növeli az olcsóbb heroin kínálatát világszerte.¹⁹ Helmand tartományt 2014 végén hagyták el a brit és az amerikai katonák, miután sok millió fontot és dollárt költöttek a mákültevények megsemmisítésére és a helyei lakosság „átnevelésére”, támogatva más növényi kultúrák termelésének elterjesztését. 2017-ben azonban a helyi lakosság a művelhető terület harmadán már ismét kábítószer-alapanyagot termelt. A központi kormány érdekérvényesítő képessége a Kabultól távol eső térségben elenyésző. Az ENSZ adatai szerint 2016-ban az országban 4600 tonna ópiumot állítottak elő, 2017-ben a termelés már több mint 9000 tonna volt. Nagy-Britanniában az utcán árusított heroin 90%-a Afganisztánból érkezik. A nagy kínálat csökkenti az árakat, ami pedig a felhasználók körének szélesedéséhez vezethet. Nagy-Britanniában jelenleg mintegy 300 ezer heroinfüggő van.

¹⁸ <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/11/10/british-armys-kenya-training-threatened-land-row/> (Letöltés időpontja: 2017. 11. 12.)

¹⁹ <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/11/15/afghanistan-opium-crop-hits-new-record-level/> (Letöltés időpontja: 2017. 11. 12.)

FELHASZNÁLT IRODALOM

- http://in24.org/technology/29346?utm_source=warfiles.ru
- <http://www.janes.com/article/75511/germany-declared-preference-for-f-35-to-replace-tornado>
- <http://www.janes.com/article/75512/indonesia-s-military-satellite-project-uncertain-after-missed-payment>
- <http://www.janes.com/article/75751/germany-records-swift-rise-in-defence-exports-to-the-middle-east>
- http://www.military-today.com/navy/type_054a_class.htm
- http://www.spacedaily.com/reports/Philippines_Duterte_thanks_Putin_for_weapons_aid_999.html
- http://www.spacedaily.com/reports/Sweden_picks_US_Patriot_missile_system_over_European_rival_999.html
- <http://www.telegraph.co.uk/news/0/many-people-killed-terrorist-attacks-uk/>
- <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/10/03/china-calls-closer-military-ties-britain-warships-visit-london/>
- <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/10/23/raf-recruits-cyber-experts-probe-planes-weaknesses/>
- <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/10/24/british-isis-fighters-have-return-home-western-country/>
- <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/11/06/german-army-plans-break-european-union-war-game-scenario/>
- <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/11/10/british-armys-kenya-training-threatened-land-row/>
- <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/11/15/afghanistan-opium-crop-hits-new-record-level/>
- <https://sputniknews.com/military/201711071058872395-russia-thailand-tenders-military/>